

Волкова О.І.

ВИКОРИСТАННЯ ЕФЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ

Донецький національний технічний університет

Basic principles of work with the texts of scientific reasons and receptions of treatment of information are expounded.

Реалізація методичних принципів посильності й доступності, розвиток у студентів інтелектуальних здібностей, самостійності і впевненості у власних силах неможливі без застосування ефективних технологій навчання, які б базувалися на сумарному досвіді кращих вітчизняних і зарубіжних методистів. Інакше кажучи, потрібен синтез зусиль викладачів технічних дисциплін і викладача української (російської чи іноземної як базових) мови. Як відомо, одиницею усного мовлення є висловлення, а основною навчально-методичною одиницею писемного мовлення є текст. Буде доцільним уже в першому семестрі навчити студентів прийомам оперування різнохарактерними мовними одиницями – словом, словосполученням, реченням, субтекстом, текстом.

Опанування такої технології, як типологія текстів, допомагає за короткий час сформувати у майбутніх інженерів не тільки здатність до швидкої обробки інформації, а й до її тривалого утримання в пам'яті та застосування в певних ситуаціях. Для успішної роботи з текстами наукового стилю студенти повинні чітко усвідомити наступні моменти:

1. Іменники, які зустрічаються в наукових текстах, поділяються на п'ять груп: *предмет; процес; властивість/якість; відносини; особа*.

2. Усі наукові тексти за семантичною класифікацією поділяють на п'ять типів: *тексти про предмети, про процеси, про властивості та якості, про зв'язки та відносини, про людину та результат її діяльності*.

Алгоритм роботи студента при роботі з текстом має починатися з роботи над заголовком і складатися з наступних операцій:

- визначення слова-теми (іменника в називному відмінку в заголовку тексту), його семантичного значення;
- визначення типу тексту і його логічної структури;
- прогнозування змісту тексту, складання плану;
- добір оптимальних для даного тексту моделей речень;
- читання тексту, згортання і розгортання його інформації у відповідності з отриманим завданням.

Головні думки наукового тексту подаються на початку або наприкінці абзацу. У великих за обсягом текстах головна думка може розкриватися в декількох абзацах, об'єднаних за змістом. У такому фрагменті виділяють інформацію за схемою: факт (головна думка) – аргументація – висновок чи факт – аргументація. Зустрічаються комбіновані тексти, в яких представлені наступні способи викладу інформації:

Визначення – в тексті співвіднесеність видового поняття з родовим подають за формулою: видове поняття = родове поняття + видові відмінності.

Повідомлення – містить загальну характеристику явища, де інформація викладається у хронологічній послідовності. Прикладом такого тексту може служити інформація про факт створення і випробування нової машини, про науковий експеримент. Викладення головних думок супроводжується уточненням, обґрунтуванням, порівнянням і оцінкою фактів.

Опис – містить конкретну характеристику предмета, процесу, явища.

Міркування – передбачає логічне розгортання доказу для підтвердження чи спростування головної думки індуктивним чи дедуктивним методом, тобто від фактів до висновків, від явищ до їх сутності, від фіксування наслідків процесів до аналізу їх причин, від якісних характеристик предметів до визначення їх параметрів, від конкретних явищ до узагальнень і навпаки.

Внаслідок такого усвідомленого підходу студентів до презентованого матеріалу у них формуються стереотипи правильної роботи з науковими текстами, відповідальність за своєчасне виконання завдань викладачів, здатність до самоконтролю і самокорекції.